

EVROPSKA UNIJA – BOSNA I HERCEGOVINA

SEDMI SASTANAK PODODBORA ZA

PRAVDU, SLOBODU I SIGURNOST

6. – 7. DECEMBAR 2023.

SARAJEVO (HIBRIDNI SASTANAK)

PREPORUKE SA SASTANKA

Ispod navedene preporuke proistekle sa sastanka Pododbora grupisane su prema relevantnim ključnim prioritetima iz Mišljenja Komisije iz maja 2019. o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU i odražavaju kratkoročne preporuke iz Izvještaja o BiH za 2023. godinu.

Strategije i zakonodavstvo koji se usklađuju s *acquisem* EU/standardima EU treba da odražavaju zajedničku viziju i angažman cijele zemlje, daju prednost kvalitetu u odnosu na brzinu, i budu popraćeni odgovarajućim konsultacijama zainteresovanih strana i izdvajanjem adekvatnih resursa za realizaciju ciljeva strategija/zakonodavstva. Nadalje, potrebno je poboljšati prikupljanje relevantnih podataka/statistike i uspostaviti mehanizam za praćenje provođenja strategija/zakonodavstva za cijelu zemlju.

Budući da je oblast pravde, slobode i sigurnosti dio klastera koji se odnosi na osnove EU, Komisija snažno potiče vlasti Bosne i Hercegovine da sve nacрте zakona koji se odnose na ove teme dostave Uredu EU u Sarajevu kako bi se osigurala usklađenost s *acquisem* EU i evropskim standardima.

1. Funkcionisanje pravosuđa

Ključni prioritet 6. iz Mišljenja *Unaprijediti funkcionisanje pravosuđa kroz usvajanje novih zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH i sudovima Bosne i Hercegovine u skladu s evropskim standardima.*

- Sve nacрте zakona iz nadležnosti Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost dostaviti Delegaciji EU u Sarajevu kako bi se osiguralo usklađivanje sa *acquisem* EU i evropskim standardima.
- Revidirati izmjene i dopune zakona o VSTV-u koje se odnose na integritet kako bi se vanjskim stručnjacima koji prate postupak provjere finansijskih izvještaja garantovao nesmetan pristup svim potrebnim ličnim podacima i informacijama, te tako omogućilo da na smislen način vrše funkcije propisane zakonom. (4. kvartal 2023.)
- Garantovati VSTV-u nesmetano pravo da traži dodatne informacije, najkasnije kroz zakonske izmjene u okviru novog sveobuhvatnog zakona o VSTV-u. (3. kvartal 2024.)
- Uporedo s tim, preduzeti sve neophodne mjere kako bi se osigurala nesmetana primjena izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u koje se odnose na integritet (datum početka primjene 23. decembar 2023. godine). (prvi kvartal 2024. godine)

- Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, VSTV i druge nadležne institucije (kao što je Agencija za državnu službu) trebaju blisko sarađivati kako bi se prevazišli svi izazovi u njihovoj primjeni, a koji se tiču administrativnih uslova za uspostavljanje novog Odjela za provođenje postupka po izvještajima pri VSTV-u. Vanjskim stručnjacima je potrebno blagovremeno omogućiti i olakšati praćenje rada Odjela za provođenje postupka po izvještajima, kako je propisano zakonom, uključujući i kroz zakonske izmjene kojima se osigurava pristup ličnim podacima.
- Izraditi i usvojiti novi Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (Zakon o VSTV-u), u skladu sa preporukama misija stručne procjene (kao što su one o imenovanjima, disciplinskoj odgovornosti, ocjeni rada, edukaciji u pravosuđu, finansijskim izvještajima), Izvještajem stručnjaka o pitanjima vladavine prava (Priebeov izvještaj) i mišljenjima Venecijanske komisije. (3. kvartal 2024.)
- Izmjene i dopune Zakona o VSTV-u koje se odnose na integritet je potrebno integrisati u novi zakon i, u potrebnoj mjeri, modifikovati na osnovu iskustava stečenih tokom njihove primjene. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine u tome treba blisko sarađivati sa VSTV-om kao tijelom na koje se one direktno odnose i koje je odgovorno za provođenje zakona. Nacrt novog zakona o VSTV-u treba biti predmet razmatranja Venecijanske komisije, čije preporuke trebaju biti uvažene u konačnom tekstu zakona. Novi Zakon o VSTV-u treba biti usvojen do 3. kvartala 2024. godine, kako je to propisano izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u koje se odnose na integritet.
- Usvojiti Zakon o sudovima BiH u skladu sa preporukama iz Mišljenja Venecijanske komisije iz 2013. i 2023. godine. Sve naknadne izmjene nacrta Zakona o sudovima BiH trebaju biti predmet razmatranja Venecijanske komisije. Prilikom određivanja sjedišta žalbene instance, BiH treba razmotriti provođenje „analize zasnovane na očevitim pokazateljima uticaja lokacije sjedišta na tužilaštva, pritvorske jedinice i kazneno-popravne zavode, službe pravne pomoći, kao i sigurnosne aspekte koji se tiču stranka i arhive, u skladu sa kriterijima navedenim u Smjernicama CEPEJ-a za izradu pravosudnih mapa za podršku pristupu pravdi u okviru kvalitetnog pravosudnog sistema” prema preporukama Venecijanske komisije iz 2023. godine. (2. kvartal 2024.)
- Osigurati integritet imenovanja i napredovanja u pravosuđu. U tom cilju, potrebno je dosljedno primjenjivati unaprijeđena pravila VSTV-a o imenovanjima, uključujući ocjenjivanje kandidata na osnovu pitanja sa strukturiranih intervjua. Uspostaviti sistem ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija, koji se prvenstveno zasniva na kvalitativnim, a ne kvantitativnim kriterijumima. Napredovanje nosilaca pravosudnih funkcija treba da se zasniva na ocjeni rada kandidata i pažljivom razmatranju disciplinske i kaznene evidencije, čime se ograničava subjektivno ocjenjivanje kandidata. Imenovanja i napredovanja prvenstveno treba da slijede nenacionalni pristup i da se zasnivaju na stručnosti. Nacionalnu pripadnost treba uzeti u obzir samo na samom kraju odabira, ukoliko se radi o izboru između dva jednako rangirana kandidata. Pri izboru članova VSTV-a takođe treba primijeniti nenacionalni pristup. Članovi VSTV-a moraju ispunjavati visoke moralne, stručne i profesionalne standarde, te je potrebno izbjeći prevagu kriterija nacionalne pripadnosti nad kriterijima profesionalizma.
- Osigurati redovnu početnu obuku i stručno usavršavanje na temu pravosudne etike i integriteta, te *acquisa* EU i drugog relevantnog međunarodnog prava i standarda, a na osnovu procjene potreba za obukom.
- Osigurati integritet disciplinskih postupaka u pravosuđu. Potrebno je u potpunosti osigurati nezavisnost, nepristrasnost, efikasnost i djelotvornost disciplinskih postupaka u pravosuđu.

Disciplinske sankcije treba da imaju odvraćajući učinak i potrebno ih je primjenjivati dosljedno u skladu sa Smjernice za određivanje disciplinskih mjera u disciplinskim postupcima VSTV-a.

- Potrebno je unaprijediti transparentnost pravosuđa dosljednom primjenom komunikacijskih strategija VSTV-a i pravosudnih institucija, kao i smjernica VSTV-a za objavljivanje presuda i optužnica na službenim web stranicama.
- Usvojiti novu Strategiju za reformu sektora pravde za period 2023.-2028. i Akcioni plan (2. kvartal 2024.).
- Revidirati zakone o izvršnom postupku u entitetima i Distriktu Brčko, posebno u cilju smanjenja broja neriješenih predmeta u sporovima male vrijednosti i komunalnim predmetima oslobađanjem sudova od tereta nespornih potraživanja i uvođenjem profesionalnih sudskih izvršilaca.
- Provesti hitne mjere za rješavanje problema prekomjernog trajanja sudskih postupaka, između ostalog izmjenama zakona o parničnom i krivičnom postupku i usvajanjem zakona koji će osigurati pravo na presudu u razumnom roku u Federaciji BiH do 2. kvartala 2024. godine.

2. Ratni zločini

Ključni prioritet 5. iz Mišljenja *Preduzeti konkretne korake na promovisanju poticajnog okruženja za pomirenje kako bi se prevazišlo naslijeđe rata.*

- Djelotvorno provesti revidiranu Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina u produženom roku koji će usvojiti Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. (1. kvartal 2024.)
- Unaprijediti regionalnu saradnju u procesuiranju predmeta ratnih zločina i pronalaženju nestalih.
- Nakon potpisivanja Memoranduma o razumijevanju između Bosne i Hercegovine i Registrara Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (MRMKS), zemlja treba da nastavi sa upisom osuda koje je izrekao MKSJ i njegovi nasljednici u domaće krivične evidencije. (1. kvartal 2024.)
- Ojačati forenzičke kapacitete u zemlji kroz podršku i jačanje Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja (AFIV) na državnom nivou, te odgovarajući nivo kadrovske popunjenosti i resursa i uspostavljanjem odjela za pravnu medicinu pri AFIV-u.
- Povećati raspoloživa sredstva za podršku radu udruženja porodica nestalih u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. (1. kvartal 2024.)
- Pokrenuti inkluzivnu diskusiju u cilju utvrđivanja konkretnih mjera koje bi BiH mogla preduzeti za postizanje napretka u okviru Ključnog prioriteta 5, što takođe može doprinijeti usvajanju cjelodržavne strategije tranzicione pravde, upućivanju službenog izvinjenja ili zajedničkoj posjeti kako bi se odala pošta svim civilnim žrtvama proteklog rata. (2024.)

3. Osnovna prava

Ključni prioritet 9. iz Mišljenja *Jačati zaštitu prava svih građana, posebno osiguravanjem provedbe zakona o zabrani diskriminacije i o rodnoj ravnopravnosti.*

Ključni prioritet 10. iz Mišljenja *Osigurati pravo na život i zabranu mučenja, posebno (b) određivanjem nacionalnog mehanizma za sprečavanje mučenja i zlostavljanja*

Ključni prioritet 11. iz Mišljenja *Osigurati podsticajno okruženje za civilno društvo, posebno kroz poštovanje evropskih standarda o slobodi udruživanja i slobodi okupljanja.*

Ključni prioritet 12. iz Mišljenja *Garantovati slobodu izražavanja i medija i zaštitu novinara, prije svega (a) osiguravanjem odgovarajućeg sudskog epiloga u slučajevima prijetnji i nasilja protiv novinara i medijskih radnika, i (b) osiguravanjem finansijske održivosti javnog RTV sistema.*

Ključni prioritet 13. iz Mišljenja *Unaprijediti zaštitu i inkluziju ranjivih grupa, posebno osoba sa invaliditetom, djece, LGBTI osoba, pripadnika romske zajednice, pritvorenika, migranata i tražilaca azila, kao i raseljenih lica i izbjeglica u cilju potpunog provođenja Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.*

- Uskladiti zakonodavstvo i praksu o slobodi okupljanja na nivou cijele zemlje u skladu s preporukama Evropske komisije proisteklim iz misije stručne procjene o slobodi okupljanja provedene u maju 2018. godine i Mišljenja Venecijanske komisije iz decembra 2019. godine. (1. kvartal 2024.)
- Spriječiti nazadovanje, unaprijediti okruženje za djelovanje civilnog društva i unaprijediti sistemsko institucionalno postupanje u slučajevima prijetnji i zastrašivanja pripadnika civilnog društva.
- Bez odlaganja povući iz procedure usvajanja nacrt zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija Republike Srpske.
- Usvojiti strateški okvir za saradnju sa civilnim društvom na svim nivoima vlasti. (1. kvartal 2024.)
- Osigurati pouzdano, potpuno funkcionalno, sistemsko prikupljanje statističkih podataka na nivou cijele zemlje, razvrstanih prema polu, o:
 - prijetnjama i napadima na novinare i medijske radnike (Q2/2024) i osigurati odgovarajuće institucionalno i sudsko postupanje;
 - govoru mržnje, uključujući i govor mržnje na internetu, i poboljšati otkrivanje i prijavljivanje takvih slučajeva od strane agencija za provođenje zakona i njihovo efikasno postupanje (2. kvartal 2024.);
 - krivičnim djelima počinjenim iz mržnje i poboljšati otkrivanje i prijavljivanje takvih slučajeva od strane agencija za provođenje zakona i njihovo efikasno postupanje (2. kvartal 2024.);
 - stopi siromaštva među djecom, nasilju nad djecom, posebno kada se radi o djeci koja pripadaju ranjivim grupama kao što su djeca sa smetnjama u razvoju, romska djeca i djevojčice (2. kvartal 2024.);

- slučajevima diskriminacije i socio-ekonomskim potrebama ranjivih osoba (2. kvartal 2024.).

Analizirati prikupljene podatke i izvršiti rodnu analizu kako bi se dobili sveobuhvatni i podaci zasnovani na činjenicama za potrebe kreiranja politika na svim nivoima.

- Spriječiti preduzimanje bilo kakvih koraka koji bi dodatno ugrozili slobodu izražavanja i medijski prostor.
- Preduzeti sve neophodne korake za povlačenje nedavno usvojenih izmjena i dopuna Krivičnog zakona Republike Srpske kojima je kleveta kriminalizovana. (1. kvartal 2024.)
- Usvojiti izmjene i dopune krivičnog zakonodavstva kako bi se govor mržnje regulisao u skladu sa sudskom praksom ESLJP i *acquisem* EU. (2. kvartal 2024.)
- Nacrt novog zakona o javnom RTV servisu dostaviti Komisiji kako bi se osigurala njegova usklađenost sa *acquisem* EU (1. kvartal 2024.). U potpunosti provesti zakonodavstvo o javnom RTV servisu koje garantuje političku neutralnost, nezavisnost i blagovremeno imenovanje upravljačkih struktura javnih emitera (upravnih odbora i direktora). Osigurati održiv modela finansiranja javnog RTV sistema. (1. kvartal 2024.)
- Osigurati usklađenost novih nacrta Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o elektronskim medijima sa *acquisem* EU. Usvojiti zakon o transparentnosti medijskog vlasništva i kriterije javnog oglašavanja. Nove nacрте zakona dostaviti Komisiji kako bi se osiguralo njihova usklađenost sa *acquisem* EU. (2. kvartal 2024.)
- Osigurati pravilnu provedbu državnog Zakona o slobodi pristupa informacijama i blagovremeno usvajanje podzakonskih akata. Uspostaviti Centralni portal podataka i proaktivno objavljivati informacije (3. kvartal 2024.).
- Izmijeniti zakonodavstvo na državnom nivou u cilju uspostavljanja nezavisnog i specijalizovanog mehanizma za nadzor, uključujući žalbeni postupak u pitanjima koja se odnose na slobodu informisanja (3. kvartal 2024.).
- Izraditi zakonodavstvo o slobodi pristupa informacijama na nivou entiteta i Brčko Distrikta usklađeno kako u cijeloj zemlji tako i sa relevantnim evropskim standardima i *acquisem* EU, koristeći model zakona o slobodnom pristupu informacijama koji je izradila SIGMA kao osnovu za izradu novih zakona i ispunjavanje preporuka TAIEX-a (3. kvartal 2024.). Prije procedure usvajanja, Komisiji dostaviti nove nacрте zakona u ranoj fazi izrade kako bi se osigurala njihova usklađenost sa *acquisem* EU i relevantnim standardima.
- Usvojiti skup okvirnih cjelodržavnih politika u oblasti zaštite i ostvarivanja ljudskih prava, uključujući eliminaciju diskriminacije, zaštitu pripadnika manjina i tranzicionu pravdu. (3. kvartal 2024.)
- Unaprijediti zaštitu i inkluziju ranjivih grupa, posebno osoba sa invaliditetom, djece, LGBTI osoba, pripadnika romske zajednice, pritvorenika, migranata i tražilaca azila, kao i raseljenih lica i izbjeglica u cilju potpunog provođenja Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma. (3. kvartal 2024.)
- Pojačati angažman Institucije ombudsmana u sudskim postupcima, u skladu sa preporukama Priebeovog izvještaja. (2. kvartal 2024.)
- Osigurati punu operacionalizaciju nedavno usvojenih Izmjena i dopuna Zakona o ombudsmanu za ljudska prava, uključujući funkcionalan Nacionalni preventivni mehanizam. (1. kvartal 2024.)

- Usvojiti revidirani Akcioni plan za provođenje presude ESLJP u predmetu Sejdić-Finci. (1. kvartal 2024.)
- Osigurati inkluzivno i kvalitetno obrazovanje za sve (kontinuirano) i otkloniti diskriminatornu praksu „dvije škole pod jednim krovom“, uključujući provođenje relevantnih presuda domaćih sudova. (2. kvartal 2024.)
- Navesti glavne mjere za otklanjanje ozbiljnih sistemskih problema u vezi sa nečovječnim i ponižavajućim postupanjem prema djeci u institucionalnom smještaju i sve konkretne aktivnosti preduzete u pravcu tranzicije sa institucionalne brige o djeci koja pripadaju ranjivim grupama na brigu u zajednici. (2. kvartal 2024.)
- Poboľjšati položaj ųrtava seksualnog nasilja u ratu provođenjem Odluke UN-ovog Komiteta za borbu protiv mučenja (UNCAT) iz avgusta 2019. godine, kojom se zahtijeva obeštećenje, rehabilitacija i formalno izvinjenje od strane vlasti. Osigurati provođenje preostalih preporuka UNCAT-a iz 2017. godine. (1. kvartal 2024.)
- Izraditi i usvojiti zakon na državnom nivou koji propisuje minimalna prava civilnih ųrtava mučenja u ratu na nivou cijele zemlje, u skladu sa obavezama iz Konvencije UN-a o zabrani mučenja.
- Značajno unaprijediti sistem obeštećenja za civilne ųrtve seksualnog nasilja i mučenja u ratu, posebno u vezi sa supsidijarnom odgovornošću, uključujući i primjenu odredbi o zastari odgovornosti trećih lica i propisivanje i naplatu sudskih taksi u s tim povezanim neuspjelim odštetnim zahtjevima u građanskom postupku, posebno u Republici Srpskoj.
- Uspostaviti mehanizam za odštetne zahtjeve civilnih ųrtava rata koji će se u slučaju platežno nesposobnih osuđenih počinilaca pokrivati iz budųeta. (1. kvartal 2024.)
- Usvojiti izmjene i dopune Zakona o zaštiti ųrtava ratne torture RS kako bi se produųio rok za podnošenje zahtjeva za dodjelu statusa ųrtve rata, koji je istekao u oktobru 2023. godine. (Rok istekao 5. oktobra 2023.)
- Pod hitno ukinuti sudske takse koje se naplaćuju ųrtvama ratne torture u Republici Srpskoj zbog primjene odredaba o zastari njihovih zahtjeva za naknadu štete. (4. kvartal 2023.)
- Osigurati punu primjenu Zakona o civilnim ųrtvama rata u Federaciji BiH koji će stupiti na snagu 1. januara 2024. godine. Nastaviti sa izradom zakona o ųrtvama torture u Federaciji BiH. (2. kvartal 2024.)
- Usvojiti novi Akcioni plan za ųene, mir i sigurnost (prema Rezoluciji Savjeta bezbjednosti UN-a - UNSCR1325) za period 2023. – 2027. (1. kvartal 2024.)
- Dalje uskladiti Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH sa standardima Istanbulske konvencije, uključujući unapređenje sistema sigurnih kuća, te usvojiti izmjene i dopune Krivičnog zakona Federacije BiH u cilju osiguranja jedinstvene regulative i kriminalizacije nasilja u porodici. (4. kvartal 2023.)
- Izmijeniti krivične zakone i zakone o nasilju u porodici kako bi se ispunile sve obaveze koje proizlaze iz Istanbulske i Lanzarote konvencije. Dalje uskladiti Krivični zakon Federacije BiH sa Lanzarote konvencijom u cilju poboljšanja procesuiranja predmeta organizovanog kriminala koji uključuju djecu (4. kvartal 2023.)
- Dalje promovisati hraniteljstvo i alternativna rješenja, te preduzimati posebne mjere za suzbijanje iskorištavanja djece i dječjeg prosjačenja.

- Unaprijediti mapiranje potreba ranjivih osoba, posebno osoba sa invaliditetom, nacionalnih manjina (Roma). (2. kvartal 2023.)
- Osigurati provođenje akcionih planova za socijalno uključivanje Roma i prava LGBTIQ osoba i izdvajanje budžetskih sredstava potrebnih za njihovo provođenje. (1. kvartal 2024.)
- Osigurati ispunjavanje obaveza iz Poznanjske deklaracije o integraciji Roma. (3. kvartal 2023. – međunarodna obaveza zemlje)
- Uskladiti relevantne zakone sa Konvencijom o pravima djeteta (između ostalog i krivične zakone, porodične zakone, zakone o nasilju u porodici, zakone koji se odnose na zaštitu djece i zakone koji se odnose na socijalnu zaštitu). (2. kvartal 2024.)
- Razviti nedostajuće i ojačati postojeće mehanizme i strukture zaštite prilagođene potrebama djece u skladu sa međunarodnim obavezama. (3. kvartal 2024.)
- Ojačati provođenje Gender akcionog plana BiH i Akcionog plan za provođenje Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN-a - UNSCR 1325 u BiH na svim nivoima, te osigurati blagovremenu izradu akcionih planova za naredne godine, sa jasnim koracima, reperima i izvorima finansiranja. (1. kvartal 2024.)
- Uskladiti zakone u cijeloj zemlji sa Zakonom o ravnopravnosti polova i Istanbulskom konvencijom. (3. kvartal 2024.)
- Kroz zakone, domaće strategije i akcione planove o rodnoj ravnopravnosti i borbi protiv diskriminacije, ispuniti najnovije zaključke i preporuke iz izvještaja Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena (CEDAW) i Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO). (1. kvartal 2024.)
- Unaprijediti institucionalni odgovor na rodno zasnovano nasilje i uznemiravanje, uključujući mjere zaštite, podršku žrtvama, pravnu pomoć, posebno za djecu i ranjive osobe, i obezbjeđivanje sigurnog smještaja. (2. kvartal 2024.)
- Osigurati jednak pristup zdravstvenim uslugama za žene i djevojčice, uključujući Rome, LGBTIQ i druge manjinske grupe, i zabraniti nasilje nad porodicama. (3. kvartal 2024.)
- Uskladiti beneficije u oblasti zdravstvene zaštite, porodijskog, očinskog i roditeljskog odsustva u cijeloj zemlji. (2. kvartal 2024.)

4. Politika borbe protiv korupcije

Ključni prioritet 7. iz Mišljenja *Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem:*

- a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača;*
- b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije;*
- c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke;*
- d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima;*
- e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou;*
- f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije.*

- Usvojiti zakon o sprečavanju sukoba interesa na državnom nivou u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima, kao što su oni sadržani u preporukama Venecijanske komisije i GRECO-a, te uspostaviti efikasan mehanizam za provjeru tačnosti imovinskih kartona nosilaca javnih funkcija na svim nivoima. (1. kvartal 2024.)
- Usvojiti zakon o sprečavanju sukoba interesa na nivou FBiH u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima, kao što su oni sadržani u preporukama Venecijanske komisije i GRECO-a, te uspostaviti efikasan mehanizam za provjeru tačnosti imovinskih kartona nosilaca javnih funkcija na svim nivoima. (1. kvartal 2024.)
- Uskladiti pravni okvir Republike Srpske i Brčko Distrikta u oblasti sukoba interesa sa evropskim i međunarodnim standardima. (3. kvartal 2024.)
- Upotpuniti pravni okvir o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju na svim nivoima vlasti. (1. kvartal 2024. za Federaciju BiH; 2. kvartal 2024. za ostatak zemlje)
- Ostvariti vidljiv napredak u postizanju rezultata na suzbijanju i prevenciji korupcije na visokom nivou, te osigurati efikasan i nezavisan sudski postupak u predmetima korupcije povezanim sa COVID-om.
- Usvojiti novu strategiju za borbu protiv korupcije i akcioni plan na državnom nivou i osigurati profesionalizaciju i efikasnu koordinaciju tijela za prevenciju korupcije na svim nivoima vlasti. (2. kvartal 2024.) Osigurati usklađenost strategija za borbu protiv korupcije na nivou cijele zemlje. (4. kvartal 2024.)
- Izvršiti potpunu profesionalizaciju tijela za borbu protiv korupcije. (4. kvartal 2024.)
- Usvojiti novu strategiju javnih nabavki za period 2024.-2028. i prateći akcioni plan za njeno provođenje (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2024. godinu, obezbjeđujući time neophodna sredstva za Centralnu izbornu komisiju BiH (CIK) za zapošljavanje novog osoblja u Službi za reviziju CIK-a radi praćenja poštovanja propisa o finansiranju političkih stranaka, u skladu sa preporukama ODIHR-a i GRECO-a. (1. kvartal 2024.)
- Usvojiti novi Zakon o finansiranju političkih stranaka u skladu sa preporukama ODIHR-a i GRECO-a. (4. kvartal 2025.)
- Značajno poboljšati rezultate u pogledu proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, krivičnog gonjenja i pravosnažnih presuda u slučajevima korupcije i izbornih prevara,

posebno onih na visokom nivou. Predstaviti detaljne podatke o dosadašnjim rezultatima, uključujući relevantne članove krivičnih zakona.

5. Provođenje zakona i pravosudna saradnja

Ključni prioritet 7. iz Mišljenja *Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem:*

- a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača;*
- b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije;*
- c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke;*
- d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima;*
- e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou;*
- f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije.*

- Pojačati institucionalnu saradnju između agencija za provođenje zakona, naročito kroz povećanje broja specijalizovanih istražnih timova koje čine predstavnici različitih agencija za potrebe rada na složenim predmetima; uključujući finansijske istrage, ili zajedničkih istražnih timova (ZIT), poboljšati zajednički/ standardizovani pristup elektronskim bazama podataka i sigurnu razmjenu podataka.
- Izraditi novi Sistem automatske identifikacije putem otisaka prsta (AFIS).
- Olakšati razmjenu kriminalističko-obavještajnih podataka u realnom vremenu između agencija za provođenje zakona na svim nivoima, uključujući korištenje krivičnih evidencija.
- Pokrenuti formalni proces za podršku cjelovitijem pristupu bazama podataka DNK, što je preduslov za koordinaciju na nivou cijele zemlje, i ojačati saradnju sa drugim zemljama. (2. kvartal 2024.)
- Dalje razvijati i unaprijediti kriminalističko-obavještajni rad policije na svim nivoima vlasti.
- Finalizirati pregovore za potpisivanje međunarodnog sporazuma između Bosne i Hercegovine i EU o saradnji sa Eurojustom (3. kvartal 2024.).
- Uskladiti zakonodavstvo o zaštiti ličnih podataka sa standardima EU (2. kvartal 2024.).

6. Borba protiv organizovanog kriminala

Ključni prioritet 7. iz Mišljenja *Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem:*

- a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača;*
- b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije;*
- c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke;*
- d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima;*
- e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou;*

f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije.

- Postići vidljiv napredak na provođenju Strategije i pratećih akcionih planova za borbu protiv organizovanog kriminala.
- Usvojiti Strategiju za borbu protiv trgovine ljudima za period 2024.-2027. i prateći akcioni plan. (1. kvartal 2024.)
- Usvojiti strateški okvir i akcione planove za borbu protiv sajber kriminala na onim nivoima vlasti na kojima strategije ne postoje. (3. kvartal 2024.)
- Postići vidljiv napredak na postizanju rezultata u pogledu istraga, optužnica i pravosnažnih presuda za teški i organizovani kriminal, uključujući pranje novca i finansiranje terorizma, i upotpuniti relevantnu bazu podataka informacijama sa svih nivoa vlasti.
- Provesti preporuke misije stručne procjene o organizovanom kriminalu i korupciji na visokom nivou iz 2022. godine.
- Uskladiti propise koji se odnose na policiju sa standardima/najboljom praksom EU na svim nivoima odlučivanja/vlasti.
- Ojačati finansijske istrage i usvojiti standardne operativne procedure za vođenje finansijskih istraga paralelno sa krivičnim istragama. (2. kvartal 2024.)
- Uspostaviti kontaktnu tačku za vatreno oružje. (3. kvartal 2024.)
- Uspostaviti registre podataka o stvarnom vlasništvu koji će nadležnim organima i Finansijsko-obavještajnoj jedinici (FOJ) omogućiti blagovremen i neograničen pristup, u skladu sa Četvrtom i Petom direktivom o sprečavanju pranja novca i kako je dogovoreno u provedbenom aranžmanu EK-BiH iz novembra 2019. godine, koji je uslijedio nakon donošenja Zajedničkog akcionog plana o borbi protiv terorizma za zapadni Balkan. (4. kvartal 2024.)
- Usvojiti novi Zakon o borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma (SPN/FT), u skladu sa Četvrtom i Petom direktivom o sprečavanju pranja novca (4. kvartal 2023.), i provedbeno zakonodavstvo (2. kvartal 2024.)
- Usvojiti revidirano zakonodavstvo kako bi se spriječila i suzbila zloupotreba opojnih droga i unaprijedili mehanizmi za borbu protiv zloupotrebe droga. (4. kvartal 2024.)
- Formalizovati saradnju sa Agencijom EU za droge (bivši Evropski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama - EMCDDA) i uspostaviti kontakt tačku za pitanja droga za cijelu zemlju i Sistem ranog upozoravanja kako bi se poboljšala saradnja i koordinacija. (3. kvartal 2024.)
- Aktivno sudjelovati u IPA projektu sa Evropskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama, te osmisliti konkretne radne aranžmane sa Agencijom EU za droge kako bi unaprijedila saradnja i omogućilo učenje iz iskustava koja Agencija može ponuditi.
- Uvesti fleksibilne mehanizme koji će omogućiti redovno ažuriranje liste psihoaktivnih kontrolisanih supstanci.
- Uspostaviti državni opservatorij za droge i Sistem ranog upozoravanja na nove psihoaktivne supstance i ažurirati zakon kako bi se obuhvatile nove psihoaktivne supstance. (3. kvartal 2024.)

- Izraditi i usvojiti novu Državnu strategiju nadzora nad opojnim drogama i suzbijanja zloupotrebe opojnih droga i Državni akcioni plan za borbu protiv zloupotrebe opojnih droga za period 2024.-2028. (3. kvartal 2024.), na osnovu analize provođenja postojeće strategije.
- Dalje ojačati i uskladiti pravni okvir sa *acquisem* EU, te uskladiti pravni okvir o sajber kriminalu na nivou cijele zemlje (4. kvartal 2024); usvojiti strateški okvir na nivou entiteta (3. kvartal 2024).
- Uspostaviti kapacitete za upravljanje imovinom na državnom nivou (Usvojiti Zakon o oduzimanju i upravljanju imovinom na državnom nivou) i odrediti ured(e) za povrat imovine koji će biti zaduženi podršku pronalaženju, identifikovanju i oduzimanju imovine stečene krivičnim djelom. (3. kvartal 2024.)

7. Borba protiv terorizma i sprečavanje/borba protiv nasilnog ekstremizma

Ključni prioritet 7. iz Mišljenja *Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem:*

- a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača;*
- b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije;*
- c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke;*
- d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima;*
- e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou;*
- f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije.*

- I dalje u vrh prioriteta staviti punu provedbu Zajedničkog akcionog plana za borbu protiv terorizma za zapadni Balkan, kao i aktivnosti predviđene odgovarajućima bilateralnim provedbenim aranžmanima, uključujući i:
 - Brzo usvajanje izmjena i dopuna Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine kako bi se uvele kaznene odredbe koje se odnose na terorizam, odnosno obuku i putovanje u inostranstvo radi vršenja terorističkih aktivnosti, kao i zloupotrebu interneta i društvenih medija; (4. kvartal 2024.)
 - Nakon uspostavljanja Zajedničke nacionalne kontakt tačke za saradnju sa Europolom, nastaviti jačati proaktivnu razmjenu informacija u vezi s terorizmom i nasilnim ekstremizmom u operativne i strateške svrhe;
 - Rješavanje problema govora mržnje i terorističkih i nasilnih ekstremističkih sadržaja na internetu i društvenim mrežama kroz aktivnu saradnju i, između ostalog, s Europolom i pružaocima internet usluga u cilju uklanjanja ovakvih sadržaja i pružanja alternativnog narativa;
 - Izradu zakonodavstva i smjernica o zaštiti ključne infrastrukture i javnih mjesta i uspostavljanje jedinstvenog mehanizma za procjenu prijetnji i rizika za cjelokupnu ključnu infrastrukturu. (4. kvartal 2024.)

- Postići vidljiv napredak na provođenju akcionih planova za provođenje Strategije Bosne i Hercegovine za prevenciju i borbu protiv terorizma za period 2021. - 2026. godina.
- Izraditi i provoditi programe za sprečavanje svih oblika radikalizacije, posebno, ali ne isključivo one namijenjene mladima i adolescentima, te olakšati udaljavanje od terorizma i nasilnog ekstremizma, primjenjujući cjelovit društveni pristup koji, pored sigurnosnih subjekata, uključuje i sve druge relevantne subjekte poput socijalnih radnika, stručnjaka za mentalno zdravlje, zdravstvenih radnika, obrazovni sektor, kao i organizacije civilnog društva.
- Osigurati odgovarajuće postupanje prema povratnicima sa stranih ratišta i članovima njihovih porodica, uzimajući u obzir i očekivani povratak i puštanje iz zatvora kroz:
 - cjelovit društveni pristup i multidisciplinarnu saradnju;
 - usvajanje rodno neutralnog pristupa u procesuiranju povratnika sa stranih ratišta.

8. Migracije, azil i upravljanje granicama

Ključni prioritet 8. iz Mišljenja *Osigurati efikasnu koordinaciju upravljanja granicama i kapacitetima za upravljanje migracijama na svim nivoima i osigurati funkcionisanje sistema azila.*

- Viznu politiku BiH uskladiti s *acquisem* EU, posebno sa Uredbom (EU) 2018/1806 o popisu trećih zemalja čiji državljani moraju imati vizu za ulazak u EU (1. kvartal 2024.).
- Otvoriti proces pregovaranja o sporazumu o statusu Frontexa za raspoređivanje stalnih snaga evropske granične i obalske straže u skladu sa važećom Uredbom o evropskoj graničnoj i obalskoj straži iz 2019. (4. kvartal 2023.) Zaključiti radni dogovor sa Frontexom (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti pravni okvir za stavljanje u funkciju prihvatnog centra Lipa u skladu sa nedavno usvojenim Zakonom o strancima (1. kvartal 2024.).
- Intenzivirati provođenje sporazuma o readmisiji sa susjednim zemljama po „skraćenoj“ proceduri readmisije, posebno sa Srbijom i Crnom Gorom (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti novu Strategiju i Akcioni plan za integrisano upravljanje granicom BiH za period 2024.-2029. godina (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti novi Zakon o graničnoj kontroli kojim se unapređuje politika integrisanog upravljanja granicom (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti namjenski budžet za provođenje nedavno usvojene strategije migracija i akcionog plana za jačanje kapaciteta u oblasti upravljanja migracijama (1. kvartal 2024.).
- Usvojiti neophodne podzakonske akte na osnovu nedavno usvojenog Zakona o strancima koji je dodatno usklađen s *acquisem* EU (2. i 3. kvartal 2024.).
- Preuzeti odgovornost za upravljanje migracijama i azilom i poboljšati mehanizme koordinacije. (1. kvartal 2025.)
- Nastaviti sa jačanjem kapaciteta u oblasti azila, upravljanja granicom i povratka.
- Unaprijediti efikasnost registracije i identifikacije migrantske populacije i međuinstitucionalnu saradnju, prije svega povećanjem ljudskih resursa.

- Intenzivirati provođenje sporazuma o readmisiji i pojačati napore u cilju zaključivanja dodatnih sporazuma o readmisiji sa zemljama porijekla nezakonitih migranata i ostalim zemljama s visokim migrantskim rizikom.
- Poboljšati kontrolu nad procesom izrade i nabavke biometrijskih pasoša (4. kvartal 2024.).
- Nastaviti osiguravati nesmetano djelovanje i saradnju s humanitarnim partnerima i organizacijama civilnog društva na zadovoljavanju osnovnih potreba izbjeglica i migranata.
- Intenzivirati uspostavljanje sistema razmjene podataka o putnicima (API/PNR) u ciju efikasnije kontrole granica i borbe protiv terorizma (3. kvartal 2024.).
- Intenzivirati napore na obrazovanju nove generacije kadeta Granične policije u cilju povećanja kadrovskih kapaciteta Granične policije (4. kvartal 2024.).
- Intenzivirati informativne kampanje o pravima i obavezama bezviznog režima putovanja.
- Održavati postojeće kanale za razmjenu informacija i osigurati intenzivniju saradnju s Evropskom komisijom i njenim agencijama za upravljanje migracijama i granicama, posebno agencijama Europol, CEPOL, EBCGA i EUAA.